

Soproni családok

A Zettl-Langer család

A Sopronba látogatók egyik szinte kötelező programja a Zettl-Langer lakásmúzeum megtekintése. Már csak azért is, mert ritka az olyan múzeum, amelyben laknak is, és amelyben azokat a tárgyakat lehet megnézni, amit a család nemzedékeken át gyűjtött. Ilyen jellegű a Storno-gyűjtemény is, s ez a két név az évek során sajátosan összekapcsolódott. Zettl Gusztáv és Storno Ferenc barátok voltak, akik jóban-rosszban összetartottak. Talán ez is volt az oka, hogy egyforma szenvedéllyel gyűjtötték a régi tárgyakat, s egy idő múlva ez olyan tekintélyes méretet öltött, hogy gyűjteményük múzeummá fejlődött. A Storno familia mára kihalt, nem úgy a Zettl család.

Langer Ágnes, Zettl Gusztáv ükunokája férjével és Móric fiával a Balfi utcai házban lakik. A múzeum egyben az otthonuk is, így nem csoda, hogy Ágnes minden tárgynak tudja a történetét és szakavatottan kalauzolja a látogatókat. Annak, hogy a múzeum egyben a lakásuk, persze megvannak a hátulütői is. Nem egyszer előfordul, hogy az ebédet kell félbehagyniuk, mert látogatók érkeznek. Én is így csengettem be hozzájuk, de a műkincseken túl, a család története is érdekelt. Amikor megkértem Ágnest, hogy meséljen, mindjárt tudtam, hogy érdekesnek ígérkező délutánnak nézek elébe.

A Zettl család Bajorországból települt át hazánkba. Először Kőszegen éltek. 1812-ben megszületett *Josef Zettl*. A felnövekvő fiút édesapja 1822-ben Sopronba küldte, a Flandorffer borkereskedésbe adta tanoncnak. A fiatalember nemcsak szorgalmas, hanem ügyes is volt, így 1830-ban már meg tudta vásárolni Anton *Ringeisen* ecetgyárát a Balfi utcában. Azt a házat, amiben ma a múzeum található. Hamarosan kibővítette a termelést, s már nemcsak ecetet állított elő, hanem likórt, rumot és égetett szeszt is. Jól menő üzletemberként már a házasságra is gondolhatott. Feleségül vette *Albrecht* Barbarát s a házasságból kilenc gyermek született. Egyikük volt *Zettl Gusztáv*, a jelenlegi magángyűjtemény megalapozója.

Az ő legjobb barátja s diáktársa *Storno* Ferenc lett, aki egy kéményseprő család sarja volt, s az ország híres restaurátora lett. A két gyerek nagyon szeretett rajzolni és festeni, ezért elhatározták, hogy híres festőművészek lesznek. Ferencnek ez sikerült is, Bécsben tanult az Akadémián. Gusztávnak azonban át kellett vennie a családi vállalkozás vezetését. Mivel tehetős polgár volt, mégis hódolhatott szenvedélyének, festegetett és régi tárgyak, festmények gyűjtésébe kezdett. *Storno* Ferenc 1874-ben fejezte be külföldi tanulmányait és hazatért Sopronba. Akkoriban telepedett le a városban *Steiner* Rudolf, aki a Bécsi Művészeti Akadémián végzett festőművész volt. Jó barátságba került Zettl Gusztávval és *Storno* Ferencel, sokszor festett velük együtt. Látták, hogy egyre több képzőművész látogat el Sopronba, és sok helybéli festőművész is élt már a városban, ezért közösen megalapították a Képzőművészeti Kört, ami máig nagyon népszerű, sok tagot számlál.

A család a lakásmúzeumban

Storno és *Zettl* gyűjtőköre is megegyezett. A festészet mellett mindkettőjüket érdekelték a régiségek, az érdekes tárgyak, amellyel a maguk gyűjteményét megalapozták, s amit utódaik mindig bővítettek. Tréfas természetük a lakásukban is visszatükröződött: *Gusztáv* olyan cserépkályhát építtetett, amelyen csak női alakok, *Ferenc* viszont olyat, amelyen csak férfi alakok voltak láthatók. A fáma szerint azért, mert a *Zettl* családban csupa lány, a *Storno* családban pedig csupa fiú született.

Zettl Gusztáv *Bauer* Irmát vette feleségül, aki őt két lánnyal ajándékozta meg. Az egyik lány, *Helene*, egy császári és királyi tiszthez, *Hermann* *Langer*, *Ritter* *von Langerode*hoz ment feleségül, aki *Szilézia*-ból származott és tisztként *Pozsony*ba helyezték. A család ott élt egészen addig, amíg *Hermann* az első világháborúban el nem esett. Az özvegy ekkor visszatért Sopronba a szülői házba, ahol az ecetgyár is működött. Fia, *Langer* *Herbert* vette át később a gyár vezetését, a lakásban pedig szeretettel ápolgatta a sok-sok kincset, nagyapja gyűjteményét.

1951-ben államosították a likőr- és ecetgyárát, s bár otthonuk sem maradhatott magántulajdonban, a családnak megengedték, hogy bérlőként továbbra is a lakásban élhessen. Ez volt a szerencse, mert így megmaradt a gyűjtemény. 1955-ben a lakást múzeummá nyilvánították, így *Langer* *Herbert* és felesége megmutathatta a látogatóknak azt a sok szépséget, amit *Herbert* nagyapja összegyűjtött. Avatottként magyaráztak a tárgyakról, azok rendeltetéséről

és múltjáról, a festményekről, úgyhogy ezek a múzeumlátogatások kis kultúrtörténeti óráknak is beillettek. A kiállított tárgyak történetét minden nemzedéknek továbbadták, a folyamatosság máig fennáll. Ágnes és a férje sok szeretettel őrzik a gyűjteményt, Ágnes vezetése élvezetes, hiszen egy kicsit saját múltjáról is beszél. Móric fiával németül társalognak, a kislány érdeklődéssel figyel. Édesanyja szakszerű magyarázatát, így gyakorlatilag önkéntelenül megtanul mindent, amit a lakásmúzeumról tudni érdemes.

A szobák egy bizonyos polgári miliőt tükröznek, eklekticizmusuk figyelemreméltó és egyben lenyűgöző. Láthatók itt római pénzek, kerámiatárgyak különböző korokból, fegyverek, női legyezők, táncrendek, amik egykor a bálók elmaradhatatlan kellekei voltak, továbbá műves ajtózárok, kilincsek és kopogtatók, amik a csengőt helyettesítették a kapun. Vannak itt cégérek, régi órák, rézkarcok és festmények is. Ágnes felhívta a figyelmemet az ajtófélfák feletti fába vésett gót betűs mondásokra is. Egyet el

Ágnes körbevezeti a látogatókat

is olvastam, ami így hangzik: „Trink und iss, Gott nicht vergiss!“ (Igyál és egyél, de ne feledd Istent!). Mintegy ennek alátámasztásául hozza is már a remek, házilag készített bodzaszörpöt. Közben csengetnek, újabb látogatók érkeznek, így elbúcsúzom és megfogadom, hogy újra eljövök, hogy még egyszer mindent tüzetesen szemügyre vehessek.

A Schneiderék

A fiatalok egykor az érettségire kapták meg az első szép órájukat, amire vigyáztak és büszkék voltak, s amit utódaik esetenként nemzedékeken keresztül megőriztek. Manapság már pár forintért lehet olcsó órát kapni, ami ha elromlik, hát egyszerűen a szemébe kerül. Ritkaságszámba megy, ha valaki még órát javítat. *Schneider István*nak Sopronban van órasműhelye, s számára az jelenti az igazi kihívást, ha minél régebbi órát kell megjavítania.

A Schneider család az 1800-as években telepedett le Sopronban, s attól kezdve kézművesek és kereskedők voltak. *Schneider Vilmos*, István dédapja, kalaposmester volt. Fia, Vilmos volt valószínűleg a tíz gyerek közül a legtehetségesebb, mert ő egész fiatalon a városi postaigazgatóság vezetője lett. Szerette a szülővárosát és sokat is tett azért, hogy szebbé váljon, fejlődjön. Ennek elismeréseként adományozta számára a város a díszpolgári címet.

A Sopron iránti tevékeny szeretetet minden nemzedék örökölte. A család kalaposüzletét Vilmos felesége, *Trogmayer Vilma* vezette. Akkoriban kalap nélkül sem a férfiak sem a nők nem mentek ki az utcára. Sokféle kalapot lehetett kapni, de még cilindert is. *Schneider Vilmos* fiatalon, negyvennégy éves korában halt meg, három gyermeket hagyott hátra: Er-

zsébetet, Margitot és az 1914-ben született Vilmost, aki az órasmester, *Schneider István* édesapja volt.

Az özvegyen maradt édesanya komoly gondokkal küzdött, a három gyerek felnevelése nem kis áldozatába került. Vilmos ezért határozta el: amint lehet, dolgozni megy, hogy mielőbb pénzt keressen. Tizennégy éves volt, amikor munkát talált a Kastner textilüzletben, ahol kereskedőségként szabadult. Ennyivel azonban nem érte be, önálló vállalkozásba kívánt kezdeni. Nemsokára teljesült is a vágya, férfidivatáru-üzletet nyitott. A második világháborúban a házat, amelyben a bolt volt, bombatalálat érte, de Vilmost ez sem tudta elkeseríteni. Hamarosán megnyitotta új üzletét a Várkerületen, egy textil- és divatáruboltot, ami nagyon jól jövedelmezett. 1946-ban feleségül vette *Lukács Lujzát*. A házasságból két fiú született, Vilmos és István. Az államosítás Schneideréket sem kímélte. Nemcsak a boltot vesztették el, hanem azt is meg kellett élniük, hogy *Schneider Vilmost* cégtulajdonosként osztályidegennek nyilvánították. Ezután segédmunkásként tartotta el a családját. 1956-ban elhagyhatták volna az országot, hogy jobb módon, gondtalanul éljenek külföldön, de a nagyapai örökség szelleme lebegett a szemük előtt, a város iránti hűség és szeretet.

Schneider Istvánt már a gimnáziumi évei alatt érdekelték az órák. Gyakran bejárt egy órásmester műhelyébe és figyelte, hogyan dolgozik a mester. Annyira megtetszett neki a szakma, hogy ezt választotta hivatásául. Budapesten kezdett el dolgozni, de a család és a város iránti ragaszkodása visszahúzta Sopronba. 1972-ben itt nyitott órásműhelyt és üzletet. Ügyességét és üzleti érzékét édesapjától örökölte. Ma már nemcsak órákat javít és értékesít, hanem ékszereket is. Fia, István ugyan germanisztikát tanult, de tudását édesapja üzletében marketingszakemberként kamatoztatja.

Schneider István, a régi órák szerelmese, amiket sok türelemmel és nagy időráfordítással kelt új életre. A közéletből is kiveti a részét. A Rotary-klub tagja, amely Sopronban a rászoruló gyermekeket támogatja és iskoláknak, gyermekintézményeknek teszi lehetővé, hogy felszereléseket vásárolhassanak. István egy alapítványt is létesített, amivel a soproni Városháza felújítását segítette elő. Amikor az épület megszépült, az alapítvány megszűnt, de a fennmaradó egymillió forintot István a

Schneider István munka közben

helyi Német Önkormányzatnak ajánlotta fel. Ezzel annak az emlékműnek a létrehozatalát támogatta, amit a soproniak az 1948-ban kitelepítették tiszteletere állítottak.

Beszélgetésünk végén megcsodáltam a műhelyben azokat a gyönyörű órákat, amelyekbe István lehelte újra életet.

Bertalan Judit

HIRDESSZEN A BARÁTSÁG-BAN!

Könyv- és lapkiadók, terjesztők, színházak, szállodák, éttermek, bankok, biztosítók, utazási irodák, borászok, autószalonok, kis-, közepes, valamint nagyvállalkozások hirdetéseit, akcióit

várjuk s közöljük színesben vagy fekete-fehérben, egész vagy fél oldalon

a BARÁTSÁG folyóiratban és
a www.nemzetisegek.hu weboldalunkon.

Ha az Ön célközönségéhez tartoznak a Magyarországon élő nemzetiségi szervezetek: a települések, ahol nemzetiségek élnek, az általános iskolák, gimnáziumok, főiskolák és egyetemek – a diákok, hallgatók, a pedagógusok –, a nemzetiségi önkormányzatok és egyesületek, baráti körök, klubok, keressen meg minket és **kérje pr-cikkek, hirdetések közlését.** A grafikai munkákat elvégezzük, de kész anyagokat is szívesen veszünk. Elkészítjük – s akár folyóiratunkkal együtt terjesztjük – **prospektusait, kiadványait!**

Hívjon minket!

Telefon: + 36 30 246 9117, Mayer Éva felelős szerkesztő.